

СТАРОЖИТНОСТІ СЕЛА БУЙМЕР

Серед мальовничої природи Сумської області потопає в садах село Буймер Тростянецького району. Воно розташоване на пагорбі між чотирма ставками та обвите з усіх боків лісами. Село має дуже давню й дивну історію.

Перша писемна згадка про нього відноситься до 1740 р. У церковних документах зазначалося, що в 1780 р. відбудовано на кошти генерала Зоріча Миколаївську церкву, яка була побудована з цегли та мала позолочену баню. У минулому с. Буймер називалося Стара Михайлівка. Ця земля належала генералу Зорічу.

Біля церкви на Покрову у центрі села проходив ярмарок. На початку ХІХ ст. їх було вже три - Стрітенський, Миколаївський, Дмитрівський.

У цей час почалася забудова помістя. В центрі побудовано триповерховий будинок із куполами, під будинком був склеп, де ховали тільки заможних людей і родичів поміщика І. Маркова. Але цей будинок не зберігся - був зруйнований і на його місці нині стоїть ферма. Поруч з цим будинком трохи пізніше було побудовано два двоповерхові і викопано ставок. Від церкви і до кінця вулиці було зведено огорожу з білого каменю і ажурних ґрат. У 1827 р. з обох боків воріт, які знаходилися на перехресті доріг, що вели з центральної садиби, було побудовано приміщення для гостей. Після смерті Маркова в центральній садибі оселилися його сини, які закінчили Петербурзький кадетський корпус.

Славилося село своїм сукном, що вироблялося з кінця ХVІІІ ст. на фабриці поміщика І. Маркова. Тут працювало близько 80 його кріпаків. Кожен рік вироблялося 4-5 тис. аршин сукна, що здебільшого постачалося до казни. Поступово фабрика збільшувала обсяги виробництва. У 1860 р. було вироблено 6629 аршин на суму 43195 крб. У цей час на фабриці працювало 394 робітники. На 1867 р. у Харківській губернії було 6 суконних фабрик. Однією із найбільших була саме Буймерська. У 60-х роках ХІХ ст. працювали винокурний, селітряний і цегляний заводи. У 1865 р. селітряний завод виробив продукції на суму 5625 крб., а цегляний - 99 крб.

Поступово кількість жителів зростала: у 1887 р. їх було 944, а у 1885 - 2821 чоловік. У 1915 р. в селі народилося 152 дитини.

Довівши господарство до занепаду, Маркови в 1893 р. землі Буймера продали цукрозаводчику Кенігу. Майже всі селяни працювали на плантаціях цукрових буряків. Інші шили взуття, виготовляли посуд, вирощували льон і коноплю. За селом були збудовані два млини.

Великим лихом для села була пожежа 1883 р., під час якої згоріли всі селянські хати, залишилися тільки кам'яні забудови та одна землянка. Пожежа трапилася якраз на жнива, коли в селі були лише діти та старі.

До зими всі будинки були відбудовані. З переказів старожилів я дізнався, що за допомогою селяни звернулися до пана, ім'я якого не збереглося, і він віддав цілий сосновий ліс на відбудову села. А хто не мав змоги відбудувати будинок, копав землянки. Буймерська економія Кеніга мала 1488 десятин орної землі. В економії було побудовано квартири для управляючих і службовців, казарми для робітників, а також господарські споруди: дві воловні, конюшня, свинарник, кузня, теслярня та різні складські приміщення.

До 1879 р. населення було майже неписьменним. Лише 59 жителів мали освіту, серед них не було жодної жінки. У 1879 р. за пропозицією Лебединської земської управи у селі була відкрита земська школа з трирічним терміном навчання. Основними предметами були арифметика, читання, письмо і Закон Божий. Навчання велося російською мовою. Працював один учитель з 60-65-ма дітьми. Закон Божий викладав священник. Навчання починалося з вересня і тривало до початку сільськогосподарських робіт, тобто 6-7 місяців.

Разом із земською працювала і церковноприходська школа, що розміщувалася у дерев'яному приміщенні на території теперішнього колгоспного двору. Ця школа була однокласною.

Таким чином, село Буймер в ХІХ ст. вже мало досить великі для свого часу заводи та фабрики. Діяли тут навчальні заклади. Розвивалося сільське господарство. Але історія цього села досі детально не досліджена й дане питання потребує подальшого вивчення.